

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6. godine K 6. — Za Šibenik na godinu donosištenje u kući K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Bosanski sabor.

Kraljev boravak u Bosni i Hercegovini uredio je sazivom sabora, koji je uređen za 15. ovog mjeseca.

Za Bosnu je to događaj, jer evo prvi put joj se nadaje prilika, da okusi barem mali zaloga evropske ustavnosti, pa makar ona bila i dobrim dijelom patvorena. O ustavu samom ne ćemo govoriti, jer smo svojevremeno imali zgradu, da se tim pozabavimo. Hrvati ne mogu sa ustavom biti zadovoljni, a to je žalostna činjenica, koju moramo konstatirati. Kao i u drugim hrvatskim zemljama, tako i u Bosni. Hrvatski narod u Bosni razmjerno će u ovom saboru biti po malici zastupnika zastupan. To će biti jedan od onih razloga, radi kojih u saboru pravedni hrvatski zahtjevi ne će moći naći pravog i punog izražaja.

Ali prelazeći preko ovih žalostnih momenta, koji su uzrokovani slabom sviješću tamošnjeg naroda i propagandom nehrvatskog elementa, u prvom redu moramo podati važnosti okolnosti, da će se prvi put sazivati sabor samo na vrlo kratko zasjedanje. Kako nas naš sarajevski dopisnik obavješćuje, zadaća prvog saborskog zasjedanja bila bi ta, da se sastavi i glasaue adresa na kralja i da se vladi dade proračun. Po staroj, običajnoj metodi adresa dolazi na prvom mjestu i u njoj narod preko svoga zakonitog zastupstva daje izražaja svojim osjećajima podaničke odanosti i privrženosti, u njoj iznosi sve svoje tegobe, potrebe i želje. Bojimo se, da adresa bosanskog sabora ne će sadržavati sve tegobe i želje naroda, a o tome nas uvjerava i postupak vladinih aranžera prigodom dolaska kraljevu, gdje se je nastojalo svim mogućim načinima, da se hrvatsko ime što više u pozadini turi, dapače da se podopnu briše. Bez sumnje, nehrvatski osjećajni elementi u bosanskom saboru, upućeni i poduprti od nama nesklone vlade, nastojati će i u adresi, da hrvatsko bosanskog naroda kako god prevuku neprozirnom koprerom. Tu je onaj čas, kada bi zastupnici hrvatski morali izstupiti najvećom odlučnošću i nepopustljivošću. Jer ne smijemo se varati ni obmanjivati: propusti li se prva adresa, a da u njoj hrvatski glas ne nadje doličnog mjesta i uvažanja, biti će to poguban precedens, koji će unapred našim protivnicima služiti kao temelj, na kojemu će dizati zgradu iziskivanja Hrvata. Tim bi se učinio prvi korak, a da se konačno čitava politika u Bosni svede na samo konfesionalnu borbu, dok bi se narodnost i pripadnost Bosne Hrvatskoj tekou vremena pokopale.

Način, s kojim se je postupalo sa Hrvatima za kraljevog boravka, najriječnija je opomena bosanskim Hrvatima. Bosna nije zemljište, gdje si Hrvati mogu priuštiti luksuz stranačkih međusobnih borba i natezanja. Bosna je naša zemlja rada, i to složnog, napetog i uztrajnog rada, u koji se moraju usredotočiti sve naše sile. Cienimo, da će to shvatiti bosanski i hercegovački Hrvati. Kad ovu pišemo, radimo to samo u dubokom uvjerenju, da je nadolje vrijeme, kada se prvi Hrvati moraju naći na okupu, e da sa svojim tražbinama energično izstupe. Hrvati se ne mogu više zadovoljavati sa pohvalama, da su oni „lojalni i vjerni Hrvati“; doba je, da se njihova lojalnost i vjernost sa činjenicama i djelima prizna. Po narod u Bosni vanredno je laskava brzojavka kraljevu svojoj kćeri Mariji Valeriji, u kojoj veli, da će mu nezaboravni ostati dojmovi, što će ih poneti iz Sarajeva. U istoj brzojavki kralj nadodaje, da se „smatra sretnim, što je imao priliku, da provede nekoliko dana medju tako lojalnim i čestitim narodom, te zaključuje, da se je za svog boravka u Sarajevu upravu pomiluje. Svoje ručno pismo generalu Varešaninu zaključuje vladar ovim riječima: „Nalažen Vam, da reknete svim stanovnicima Bosne i Hercegovine, koje sam imao sreću posjetiti, moju najtopliju hvalu za ljeplj, srdačni doček, koji mi pridišete. Recte nadalje svim Bosancima i Hercegovcima, da su mome očinskomu srcu isto tako mila djeca, kao i svi drugi moji podanici.“

Po ovim riječima može se zaključiti, da

je kraljevo raspoloženje prema Bosni najljepše. Do naroda samog je, da to raspoloženje bude imalo plodova.

Zastupstvo naroda ne bi smjelo zaboraviti na nade, koje se u njega polažu, a pogotovo hrvatski zastupnici, koji će bez sumnje biti izvrnuti raznim kušnjama.

ŠIBENIK, 8. lipnja.

Skupština dubrovačkih „samostalaca“. Dubrovačka „Crvena Hrvatska“ javlja, da je dr. Pero Čingrija, kao predsjednik „sam. org. hrv. stranke“ sazavao skupštinu iste u Dubrovnik za 18. o. mj. Tu objavu popravljuje glasilo dubrovačkih „liberalaca“ ovako:

„Od kad je organizacija istupila kao takova, dogodile su se u političkom životu naše pokrajine takove promjene, koje treba da i naša organizacija uzme u pretres. Prilike napose u „Hrvatskoj Stranci“ izmijenile su se tako, da može bit i nema više razloga da stojimo naponase. To je uzrok, s koga je saziv ove skupštine bio potrebit. Potanje drugi put“.

Mi ne ćemo počekati na potanjan razjašnjenja „Crv. Hrvatske“, a da ovoj formalnoj skupštini svoju rečemo, jer ta razjašnjenja već unapred znamo.

Ti, naime, tobožnji dubrovački „samostanci“ uvijek su bili najvjerniji dio Utvare i njezinim interesima najbolje služili. Javnost ih pozna i zna, da su i oni Utvarasi kao i svi drugi, a ove tobožnje skupštine, koje tobože imaju stvoriti zaključak, da se „samostali“ ponovno vrate u „malicu“, samo su vrlo obične i suviše banalne.

Ovom prigodom napomenuti ćemo samo, da se evo sve postepeno obistinuje ono, što smo mi davno predviđjali. A neka se oni kupe i redove stikaju. Bude li u pravih i nesebičnih Hrvata pameti, lakše će sve te „liberalone“ biti baciti kroz prozor, nego li s njima se naganjati, jednog po jednog loviti i guerillski rat voditi.

Nakon kraljeva boravka.

ss. Sarajevo, 4. lipnja.

Kraljev boravak u našoj sredini ima i svoje novinarske povlake. I novine i ljudi sad mnogo koješta pripovijedaju i iznašaju, a sve to u znaku . . . senzacije. I drugačije se ne da okrstiti, da li prostom senzacijom, sve ono što razne novine donesoše prigodom i povodom kraljevog boravka.

Nije mi namjera, da ikoga perem ili branim, nego lih kao kroničar po dužnosti moram da izpravim sve one izhitrene viesti, koje su išle za tim, da prikažu kao da je vladar bio prema jednom ili drugom neprijazan. Neke novine donesoše, da se je kralj nadbiskupu Stadleru neprijazno izrazio glede njegovog puta u Beč. Medjutim to se je opravilo sa kompetentne strane, a dokazom, da je to obična izmišljotina, služiti to, da tu viest nije donela nijedna bečka novina, koja ne bi bila ovu zgradu propustila, a da se o Hrvatne ne očese . . . Imao sam prilike sa upućene strane obavijestiti se, kako nije istina, da je kralj pravio kakove razlike izmedju redovnog i svjetovnog svećenstva. Naprotiv ista ljubizljivost prema jednim i drugim. Jasno je, da su ove viesti turene sa strane vlade, samo da medju hrvatsko svećenstvo pošiju što veći razdor.

Jedno jeste, a to je, da se je vlada sama blamirala. Pod izvjestno se već tvrdi, da su priredivači dočeka bili neugodno iznenadjeni, kada je kralj pri svojim raznim vožnjama osjetljivim naglaskom primjetio, da mu je začudno, što ne vidi nigdje naroda . . . A narodu bio je najstrože zabranjen pristup u one ulice, kojim se vladar vozio. Izim toga, deputacija hrvatska bila je ponižena sa strane vlade, koja ju htjela prikazati kao izključivo vjersku deputaciju. U zadnji čas, iz revidiranog i cenzuriranog pozdravnog govora deputacije bila je brisana stavka „pred svojim zakonitim hrvatskim kraljem“, osim toga, djacima je bilo zabranjeno nositi hrv. troboje, kao što se Alaupčevićeva pjesma u čast vladara dijela samo čirlicom tiskana. Deputacija je bila pripuštena pred kralja sa dozvolom, da u njoj smije biti i jedan musliman-Hrvat, tek onda, kad je ova inače htjela otići.

Ovako se je postupalo sa Hrvatima, dok se je Srbima pustilo svima slobodne ruke i uzde. . . Medjutim je sabor već sazvan za 15. o. mj. Sabor će po svoj prilici biti sazvan na kratko zasjedanje u svrhu, da sastavi adresu na kralja i glasaue proracun. U jesen će možda biti sazvan na dulje zasjedanje.

Naši posebni izvještaji.

× **Novi vozni red.** Piše nam dopisnik iz Trsta: Od nazad nekoliko mjeseci nalazi se kod pomorske vlade dvorski tajnik Krumholz, koji se bavi sa pitanjem uređenja parobrodarskog voznog reda. G. Krumholz došao je amo kao izaslanik ministarstva trgovine. Oveća su parobrodarska društva pristala na predlog uređenja voznog reda, a radnje oko istoga su već toliko napredovale, da će novi vozni red do brzo stupiti u kriepest, iza kako ga odobri ministarstvo trgovine. Novi vozni red izključivo svaku konkurenciju izmedju parobrodarskih društava.

* **Za reciprocitet hrvatske univerze.** Javljaju nam iz Beča: Po savjetu narodnih zastupnika jedna djaka deputacija posjetila je rektora sveučilišta Dr. Svobodu, da ga zamoli da rektorat pospješi odgovor na upit ministarstva za bogoslovje glede reciprociteta zagrebačke univerze. Rektor Svoboda odgovorio je djacima da rektoratu nije pripjelo nikakvo pismo sa strane vlade u ovom pitanju, nego dekanatu filozofije i prava. Občea im je, da će dotičnim dekanima preporučiti da pospješe odgovor. Od važnosti je njegova izjava, da rektorat bečke univerze u pitanju priznanja položenih izpita na zagrebačkoj univerzi ne misli zauzeti stanovite niti proti niti za.

* **Trgovacki ugovor sa Srbijom.** Pišu nam iz Beča: Ovih su dana biogradske novine javljale, da će Srbiji u novom trgov. ugovoru biti dozvoljen uvoz živog blaga u monarkiju kao i prolaz istoga za Njemačku. Također su neke novine javile, da bi austro-ugarski opunomoćenci imali do koji dan odputovati u Biograd, da tamo nastave pregovore radi sklopljenja trgovackog ugovora. Medjutim, ni jedna od ovih viesti ne odgovara istini. Što se tiče pregovaranja o tomu nisu austro-ugarske vlade jošter ništa pozitivna zaključile. Istom nakon dovršenih izbora za ugarski sabor sastati će se poslanici obih trgovačkih ministarstva, da vječaju o stvari, a po svoj prilici dalji pregovori sa Srbijom obaviti će se diplomatskim putem. O uvozu živog blaga iz Srbije u monarkiju nema ni govora, osim one kolikove, koja se u obće može uvažati za ponericu.

* **Upiti na vladu.** Zastupnik dr. Dulibić upravit će na vladu ovih dana upit radi toga, što se u Dalmaciji ne izvršuju one žurne radnje, za koje je već u proračunu odobrena svota.

Madjarski izbori i Hrvatska.

nw. Zagreb, 5. lipnja.

Mora se priznati, da nam ne može biti ravnodušno ono, što se ovih dana u Ugarskoj dogodilo. Khuenova velika pobjeda pri izborima ima nekakova odjeka i kod nas. Opetujem staru, poznatu stvar, kada velim, da je današnja vlada i njezina većina u Hrvatskoj postala samo za to, jer je to Khuen htio, jer je on u njima vidio najbolje i najprikladnije izvajdače one politike, koju je on za 20-godišnjeg banovanja bio u Hrvatskoj ukorio. Njegova pobjeda, kojom i bez on 40 glasova hrv. delegacije, u zajedničkom saboru ima većinu, čini te Khuen dandanas postaje neke vrsti diktatora, koji može da se igra slipega miša sa koalicionom. Predstavivši — ali samo predpostavivši — da bi koaliciona bila, kad li tad li, osjetila hirovitu volju, da nešto traži, što joj sam Khuen nije stavio u izgled, ona je onim časom bila osudjena. Despotuka čud Khuenova ne trpi prigovora. Da Khuen nije imao bez hrv. delegata većine, još je koaliciona mogla

govoriti, da se nije sasma predala na milost i nemilost Khuenu, ali sada, kada ju Khuen ne treba, sada se ona nije prama vjeru, koji iz Pešte dune. Podpuna i bezuvjetna odvisnost koalicioni od Khuenu, sad je zapečena. To što se pogovara, da bi pok. Josipovića kao ministra za Hrvatsku mogao naslijediti grof Pejačević, i to iza kako je Rakodczay konačno i odlučno odbio tu čast, ne bi bila nikakova „odšteta“ koalicioni, kako se to amo hoće prikazati. Ta i Pejačević je madjaran starog kova kakav je Tomasić, Chavrak i slični im. Khuen bi s njim dobio još jednu pouzdanu kreaturu.

Od četvrtka pak do danas u ovdješnjim novinama mnogo se piše o sukobu, koji se je u „Streljani“ dogodio izmedju katolika i pristaša „slobodne misli“, koji su bili upriličili nekakovo protivjersku skupštinu. Katolici Hrvati onemogućili su održavanje skupštine, a to je urodilo . . . batinama. Sukob je bio žestok te je na obim stranama bilo razbijenih glava. Policija, dakako, zaštićivala je vladinove pokretaše, kojima se pridružile i socijalisti. Demonstracije se protegle i na ulicu, ali su pokretaši bili suzbijeni. Za ponedjeljak su pokretaši urekli drugu skupštinu, ali katolici se spremaju, da i na nju dođu. Sudeći po svemu, pokretašima se u Zagrebu izmiche zemljište izpod nogu. Za ponedjeljak se očekuju ponovni sukobi.

Propast našeg obrtnog ribarstva.

Tudjinac, pod imenom da nam pomogne, ušuljao se u našu kuću i za cio viek sisao je sve, što se je izišati dalo, tako da nam osta pusta golet i nevoljni krš. Da prikrije bruku pred svetom, počeo je da sprovajda u našoj zemlji Potemkinovu politiku i to na Primorju u onim mjestima, koja su na oku strancu, a da ga još više uvjeri o velikoj njegovoj ljubavi za Dalmaciju, gradi uredne hotele, podiže tako amo tamo Gradimkinova sela.

Nešto nam je bilo ostalo. Velimo nešto, i ako je ovo bila sva naša nada. To je naše pitomo i bogato more. To je naš mlit Jadran sa svojim morskim stvorovima — svojim ribama.

Da, do tu nedavno bijasmo sami i izključivo gospodari ribanja na Jadranu. Bijasmo morski sokolovi, gospodari u svojoj kući. Nu tudjini ne bijaše to po čudu. Nezastita pohlepa za dobikom, tako je uzestila i onako ugrajvanu maštu Teutonaca, da pod izlikom napredka našeg ribarstva, ušuljase se u našu kuću, ali ne kao pošteni i nesebični trgovac, kroz vrata, već kao kakav zloduh, kroz zatvorene prozor, a da okna ne razbije. To je njemu bilo dosta. Da ga se ne opazi, čutao je kao pseto pod tudjinskom trepezom, a kad se je po malo udomačio, tad je stao odkrivati svu svoju čud i očitu namjeru, koja ga je k nama vodila.

Pošto ovaj tudjinac ima u rukama moć i o njegovoj moći visi naša sudbina, on je po moć svoju pokazao pri sklapanju trgovackog ugovora sa Portugalskom, Grčkom i Italijom, kako bi nas ekonomski uništio, kako bi našem obrtnom ribarstvu za uvijek zakrenuo vratom, uništio naše domaće tvorničare i slobodne ribare, a na njihovim ruševinama podigao sebe, te od naših slobodnih ribara stvorio proste parije, koje bi se morale njemu, Teutoncu, robski pokoravati za crnu koru hljeba, stečenu na krvavim žuljevima.

Da je ovo ovako, svjedоче uz ostalo i činjenice, da su naši tvorničari bili voljni pristati na koje mu drago uvjete Teutonaca tvorničara sardina, a da su ovi sve te uvjete naprosto odbili.

Kao za porugu zovu tudjinci i pozivlju se na kompetentnost Artimana, čovjeka, koji ni ne zna što je more, a još manje riba i ribanje, i to samo zato, da otegnu rješenje ovog velevažnog pitanja sve dotle, dok izsajaju i onemogu naše tvorničare u utakmici, kako da bi za uvijek zavru vratom. A što mi radimo, da se u borbi održimo? Što rade naši zastupnici, što zemaljski odbor, a što pomorska vlada?

Mi naprosto mučimo. Naši tvorničari neće, da se još podpuno slože i da kao jedan čo-

vjek izstupa na sriedu sa svojim pravom, proti tudnjskoj pohlepi i utaknici, a ribari ne jedinim čekaju sudbinu krotke ovčice pod mesarskim nožem.

U doba, kad se Teutonima otvaraju širom vrata naše pokrajine, kad im se za njihovu sreću darivaju najljepši položaji narodnoga dobra, u eri, kad pokrajina na sramotu vlastitim novcem dolazi u snšet onima, koji potrebe od nas ne imaju, pitamo mi, nije li bolje, nebi li korisnije bilo, da se mi okupimo, da mi te novce žrtvuemo, kako bi podigli naše obrtno ribarstvo i time spasili na lišće naših obitelji od propasti, koja ih, prosliedimo li ovim putem, neizbježno čeka?

Vrieme je, da se prenememo. Naši tvorničari ribe imali bi da izstupa sa svojim odlučnim i nepopustljivim zahtjevima pred vladu, tražeći samo pravo proti sili i samovolji, a naši ribari bi imali stali uz bok njima, podupirući njih, jer im je sudbina ista.

Zastupnici naši na parlamentu morali bi pravedno ove zahtjeve energično braniti, jer ma kakav njihov indiferentizam, neupućenost ili što slična, može nas dovesti u tako žalostno stanje, kojem neće biti više pomoći, neće biti spasa, pa ni uz najbolju volju. Složno moramo vjerovati, da sačuavamo našu slobodu na Jadranu, jer je ovo more naše, ovo je naša njiva, naša podvornica, koju tudnjiski izpljuvati ne smije progrišti, niti se tudnjiski crv na njoj udomiti.

Ovo nam najbolje dokazuje, kako u jakoj ribarskoj organizaciji naših ribara i tvorničara obrtnog ribarstva, leži obrana proti tudnjiskim pohlepama.

Ruke na posao, dok smo još na vrijeme, da ne bude kasno.

Političke vesti.

Kriza u predsjedništvu poljskog kluba. U predsjedništvu poljskog kluba izblila je kriza, koja se vladinih krugova doimlje dosta neugodno. Radi se nalme o tome, da se predsjedništva makne dosadnji predsjednik kluba dr. Glombinski, koji je vladu vanredno sklona ličnost, te ga ne bi želila izgubiti.

Pitanje Sandžaka. Beogradska „Stampa“ opovrgava srbsku vest, da će iz Sandžaka ići odaslanstvo kralju Franji Josipu i moliti ga, da naše čete zaposjednu Sandžak.

Kretsko pitanje. Turska štampa piše neprestano o otoku Kreti. „Tanin“ veli: Ako bi Grčka pripojila Kretu, nikko na svietu ne će ju očuvati od turske osvete. List nadalje veli, da će način rješnja kretska pitanja biti od odlučna upliva na buduću politiku Porte na pram saveznim državama. Turska će smatrati naravnim saveznikom onu državu, koju će se politika sudarati sa narodnim interesima turskoga carstva.

Novi bokserški ustanak. iz Nankinga javljaju, da se opažaju znakovi novoga bokserškoga ustanka. Englezki konzul pozvao je sve engleske podanike, da ostave grad i zapute se na obalu, gdje će biti zaštićeni od evropskih brodova. Tajna kineska družva zavjerala su se, da će srušiti mandžursku dinastiju. Najnovije vesti javljaju, da prieti opasan pokret protiv dinastije. „New-York Herald“ javlja, da su se neki narodni agitatori preobučeni na radničku sklonulu u tvornicu Matsumoto i ondje fabricirali bombe, kojima će ubiti ministra predsjednika i ostale članove kabineta. Ministarstvo vanjskih posala u Washingtonu obaviješteno je od amerikanskoga konzula u Nankingu, da su na ulicama izvješeni plakati, koji pozivlju urođenjke, da poubijaju inozemce i zaplene njihova dobra.

Naši dopisi.

Rogoznica, 30. svibnja.
Blagoslov nove crkvice; izstup tamburaškoga zbora.

Pod utiskom smo slavlj, koje će nezbrisivo ostaviti tragove kod nas. Inicijativom mjestnog našeg nadpoga Preč. Don Ivana Katalinića poboznost puka ove župe doprirela je uz izgradnju nove crkvice na poštenje Bl. D. Marije zvanu „od Kapelice“ preko 7000 K. Lepa zgrada, ukusno sagradjena sva u bijelom bračkom kamenu, uzdiže se na brežuljku baš na ulazu u našu luku. U nedjelju dne 29 tek, svečano je blagoslovio crkvicu mjesto Presvjetloga i Prep. Gospodina Biskupa Preč. gosp. nadpog uz asistenciju Don Petra Gjičiča, O. Serafina Cerjanica iz Krapnja i O. Paulina Soljanica našeg ovogodišnjeg korizmenog propovedioca. U predvečerje bilo je razsvietljeno čitavo mjesto, crkvice i sva njekina okolina. Pobožni pak naši stanari nastržani daleko po brdinama prostrane okoline sudjelovali su razsvjetli paleci vatre po najvišim vrhuncima bregova. Tih večer noć, more mirno k'o ulje, slavljenje zvonova, gruvanje mužara, palenje umjetnih cvjetova, puštanje zrakoplova, upravo je do uzhićenja razdragalo cjelokupno pučanstvo. Trevio se je

u luci jedan englezki Yackt, te se mornari priključile obćemu veselju pucajući s yackta iz pištolja. Sutradan osvanuo dan vedar k'o riblje oko. Svet poput mravi stao se sukati za rana k'rkvici. Crkvice poput mlade neve bogato urešena slavulokom, zelenilom, mnoštvom trobojnicama, religioznim emblemima i lampionima. Iznutra sva izkičena umjetnim cviećem, a ured svim se iziće bogato izradjeni šator, koji se svršava u prekrasnu krunu, odredjen primiti i prikrivati sliku Majke Božje. Celi namještaj, ali osobito šator svačije je zanosioc oči. Izradile su ga sestre trećoretkinje iz Dubrovnika pod nadzorom spomenutog vriednog O. Soljanica, koji je i postavio šator na mjesto. Oko nakita uz gosp. župnika, kao i oko svih radja za ovu svečanost i sabiranje doprinosa za crkvicu neumorno se je zauzimao crkvinar gosp. Ante Deković. Do 9 sati svet se sleglo iz Rogoznice, Primoštena, Blizne i Marina; župā ovoga dekanata. Bilo je na mjestu 4.000 svieta. Tad započe blagoslov. Za ovim diglo se je iz stare kapelice slika okićenu krasnom krunom od umjetnog cvieća, koju je darovala gospođja Ivanica Bandalović iz Rogoznice a sada nastanjena u Pagu. Bilo je vrlo ganuljivo viditi 4 u bijelo obučene djevojke nositi priliku. Neumorni O. Soljanici prigodom procesije hvatao je u fotografski aparat najmarkantnije grupe. Sv. Misa u trojki rekao je gosp. nadpog, koji je držao i prigodno slavo. Preko sv. Mise vrlo su liepo pjevali mjesni pjevači Misu od Dierix-a, a pratio ih je na harmonium O. Soljanici.

Pred večer naši mladi tamburaši dali su dokaza što može učiniti jaka volja i sloga. Istupili su prvi put pred javnost, pa su pod ravnanjem gosp. Ruge Graovca izveli obilat program. Publika je davala oduška svomu odobravanju burnim pljeskanjem. Mi od srca našim mladim tamburašim i njihovom učitelju čestitamo i želimo im ustrajnost i napredak.

„Naše Jedinstvo“... prama prilikama. 1910.

Mjestno „Naše Jedinstvo“ dne 24. p. m. j. u br. 57, pod naslovom „Dr. Josip Smodlaka zastupnik Spljeta“ pisalo je između ostaloga i ovo: „Naša je stranka na jučerašnjem sastanku ogromnom većinom odlučila u narednjem izborima za carevinsko vijeće glasovati za dr. Josipa Smodlaku, vojdu i predložnika „Hrvatske pučke napredne stranke“.

„Zaključku naše stranke iskreno (11) se veselimo.“

... i ako smo bili za mnogo i mnogo godina u oštroj opreci sa dr. Smodlakom, i ako mu od sada kao ni do sada ne čemo sve odobravati, i ako znadem već i sada, da imade mnogo i mnogo tačaka, u kojima se možda ne čemo nikada složiti, ipak u lojalnoj i otvorenoj borbi mi smo uvijek dr. Smodlaci priznavati. („N. J.“ podcrtalo) liepe vrline uma, kao što smo i uvijek bili uvjereni, da je on uvijek, pa koju god politiku vodio, to činio u dobroj vjeri i da su ga samo poštene i plemenite namjere vodile.“

„Ovakova čovjeka imali za zastupnika ne može biti od štete (bravo!) gradu ni narodu, a sporazum s njime može uroditi dobrim plodovima“.

1907.—1909.
Čujmo sada isto zvonno, kako je pisalo o dru. Jos. Smodlaci dne 28. kolovoza br. 103 i to pod naslovom: „Dr. Smodlaci: crnogorski plaćenik“.

U tom članku polemise „N. J.“ sa predbacivanjem „Slobode“, koja mu veli među redcima, da je plaćenik.

„A što ne razumije dr. Jozo Smodlaka? On razumije sve i to je onaj razlog, koji nas je uvijek uvjeravao (a eto u samih 9 mjeseci promienio je svoje uvjerenje! Op. d.n.p.) da ne razumije ništa. Inteligentan je, ali bez ikakva kriterija, (dobit će ga kad postane zastupnikom uz plaćet hrv. stranke!) smion bez ikakva takta. Učen mnogo, pametan malo“.

Od prilike je isto pisalo „N. J.“ i 1907., kad je Smodlaci rekao, da je njegov rad rušenje. („N. J.“ br. 62, 23. svibnja 1907.)

A sada da završimo sa još nešto iz „N. J.“ br. 54 od 4. svibnja 1907. Evo što je pisao pod naslovom: Dr. Jozo Smodlaka u toliko, na velike hvale o sebi, dopustit će i malo tare. On je u „Hrv. stranci“ imao sve. (Eto i danas ima!) Bio je izabran u Z. odbor, jer je prije toga o tome uvijek govorio. Izabranom htjelo se dopusta, da za više mjeseci radi u Spljetu, a kad i kad podje u Zadar. Dalo mu se i to! Ipak dodijalo mu, i... ostupio.

Nego i po drugi put je izabran. Htio je. Ali u onoj istoj sjednici, u kojoj je izabran, promienio mišljenje i našao izliku: „Neće u Zem. odbor, dok je tu g. Korlaet“.

Reklo se pok. Šupuku. Pokojni Šupuk posreduje. Dogodio se poznati prizor. Korlaet je žrtvovan, samo da se u svemu ugodi dr. Jozu — ipak on i posle svega toga da neće u zemaljski odbor.

I vratio se doma, gdje su dr. Jozu narodne organizacije, pravila za kazalište, odbor proti tudjinštini. Sve odnese šijuni. (Sve „N. J.“ podcrtalo).

Odniet će još dosta toga — pa i one dvie „pučke štionice“.

Ovak o je pisalo „N. J.“ g. 1907., a g. 1910? „Ovakova čovjeka imati za zastupnika ne može biti od štete (jer do sada se pokazao čovjek na svom mjestu i na materijalnom i religiozno-moralnom pogledu, silno je pomogao malom puk! Op. d.p.) gradu ni narodu, a sporazum s njime (kad vas je liepo titulirao: jarci, lopovi, lupeži, a dr. Vici što nije rekao?) može uroditi dobrim plodovima“.

I punctum za danas. Hrvatovic.

Iz hrvatskih zemalja.

Kraljev boravak u Mostaru. U svratištu „Neretvi“ prima je u petak kralj odaslanstva hercegovačka, među ovima muslimanskog multiju Ridjanovića, biskupa Buconjića, vladiku Zimonica i načelnika Mujaga Komadinu te podnačelnika Smoljana. Od kraljevih odgovora je najznačajniji onaj podnačelniku Smoljanu. Kralj je rekao: „Sa izrazom osobitog zadovoljstva i hvale primam izražaj vjernosti i odanosti junakačkih hrvatskih Hercegovaca, jer sam uvjeren, da će se uvijek naći spremni pri izvršavanju svojih dužnosti. Primite za izkaz svoje odanosti i privrženosti moju najdublju zahvalnost.“ Biskup Buconjić pozdravio je vladara sljedećim riečima: „Vaše Veličanstvo! Sretan sam da mogu Vaše Veličanstvo pozdraviti kao predstavnik i katolički biskup katoličkoga pučanstva, koje već 400 godina vapije za dinastijom Habsburga. Veličanstvo! Primite srca Hercegovaca katolika Hrvata, koja će se svedjer kucati za Boga, za katoličku dinastiju Habsburga i za hrvatski narod“. Kralj je odgovorio već na običajan način, ne spomenuvši ni jednom riečju ime Hrvat, već samo rimo-katolik. Značajno je, da njemački listovi ne donose govor Buconjićev i Smoljanov.

Imena bos-herceg. pukovnije. Sve četiri bos-herceg. domaće pukovnije dobivaju imena i to: prva će se prozvati imenom Njeg. Veličanstva, druga imenom prijestolonasljednika, treća princa Eugena Savojskoga i četvrta generala Jospa bar. Filipovića, koji je Herceg-Bosnu osvojio.

Zanellina kandidatura za Rieku. Dosadnji riečki nar. zast. Zanella bio je rekao, da će se sasvim povući sa političkoga polja. Nu predomislio se je, pa kandidira kao autonomista sa programom 67. stranke, proti vladinom kandidatu dru. Mayländeru. Zanella je držao skupštinu, oba kandidata imadu skoro iste izgleda, pa će doći do žestoke borbe.

Društvo za promicanje narodno-ekonomskih interesa kraljevine Dalmacije pozivlje na svoju glavnu skupštinu, koja će se održavati u smislu § 9. c) družtv. pravila dne 19. lipnja 1910., u 10 sati prije podne u „Glabzenoj dvorani“ P. P. Minoritskog samostana: Beč, VIII. Alserstrasse br. 19.

Bugarski kralj Ferdinand na Rieci. Bugarski kralj od par dana boravi kod svoje sestre nadvojvodkinje Klotilde. U malom družtvu bug. kralj se odvezao na izlet do Omišja, a zatim je parobrod plovio uz obalu, obašavši bakarski zaljev, nakon česa su se, oko 8:30 u večer, povratili na Rieku.

Iz grada i okolice.

Novi dalmatinski metropolita. Presvjetli gospodin, dr. Vinko Pulišić, biskup šibenski, imenovan je zadarskim nadbiskupom i dalmatinskim metropolitom. U noći od subote na nedjelju odputovao je u Beč, da položi zakletvu.

Lične vesti. Od subote, u svom službenom poslu, boravio je ovdje na ralnom brodu „Fantasia“ podmorovodja Julij vitez Ripper. Jučer po podne prosliedio je put juga.

Domaća tvornica odlikovana. Doznajemo, da je tvornica voštanih svieta našeg ugnednog sugradjanina i vrlrog rodoljuba, g. Vladimira Kučica, bila na rimskoj izložbi poljodjeljskih i obrtnih proizvoda, nagrađjena sa prvazrednom diplomom i zlatnom medaljom. Dok našem sugradjaninu čestitamo na priznanju, na koje su njegovi proizvodi i u tudnji naših, upozorujemo naše rodoljubno svećenstvo, u pokrajini i ostalim hrv. zemljama, da se služe samo kod ove naše jedine domaće tvrdke, koja solidno i najsavjestnije obavlja sve naručbe.

Ustoličenje župnika u Vrpolju. U nedjelju obavljeno je svečano ustoličenje novog župnika u Vrpolju m. p. Don Petra Melade u prisustvu m. p. varoškog dekana o. Jakova Bartulovića i političkog predstavnika g. Valesa. Bio je

nazočan i gosp. načelnik Dr. Krstelj. Svečanom činu prisustvovalo je mnoštvo seljana, koji u novom svom župniku vide rado dostojna, vrsna zamjenika dosadašnjeg im župnika m. p. Marka Veziča, koji je preuzeo župu Jadravac. Obim župnicima u novim župama želimo svako dobro.

Novi učitelj „Sokola“. Danas je iz Zagreba stigao u naš grad g. Janko Vojnović, pravnik, koji je imenovan učiteljem našeg Sokola. Ovo dajemo na znanje svim Sokolašima, da večeras svi dođu na prijavu. G. Vojnović srdačna dobrodošlica!

Glavna skupština Zadržnog Saveza držati će se dne 5. rujna mjeseca u našem gradu.

Posveta školske mladeži „Presv. Srcu Isusovu“. U prošlu nedjelju školska mladež hrvatskih pučkih škola u našem gradu obavila je svoju posvetu, ili zavjet „Presvetom Srcu Isusovu“. U 7 i pol sati iz župske crkve u Varošu sva mladež pod vodstvom svojih nastavnika uputila se je procesionalno u mjestnu Baziliku na sv. misu, koju je očitao baš za ovu prigodu presvj. biskup Dr. V. Pulišić. Po evangeliu preč. kan. Tambača, držao je prigodno slovo, a zatim zavjetovnu molitvu, koju su svi prisutni učenici i učenice glasno opetovali. Preko sv. mise učenice građanske škole pod upravom kapelnika g. Melichara pjevali su skladno nabožne i prigodne pjesme, a tako prije i poslie mise učenici i učenice raznih škola. Prizor u Bazilici bio je uprav dirljiv. — Po podne istog dana presvj. biskup obavio je blagoslov sa Presvetim. Pjevali su baš krasno učenice građanske škole pod upravom kapelnika Zuliana Iltanije „Srca Isusova“. — Svetkovina „Srca Isusova“ u crkvi sv. Lovre. Naši zaslužni oci sv. Lovre nabavili su krasan kip Presv. Srca Isusova. Posvetu kipa obavio je presvj. biskup Dr. V. Pulišić prošle sedmice. U prošlu nedjelju, prvi put u koliko se sjećamo, bio je priredjen sv. obhod sa nošenjem Presv. kipa Srca Isusova iz crkve sv. Lovre. Obhod je izpao uprav veličanstveno u sudjelovanje moštva naroda, a u najboljem redu. Prigodne svečanosti u crkvi sv. Lovre izdale su sjajno, a mnoštvo pobožnog svieta toga dana pristupilo je sv. pričesti.

Za „Ubožki Dom“ u znak zahvalnosti plemeniti obitelji Nicoletti-Frari za ljubezno ustupljenje kazališnu ložu, a na uspomenu njihovog preminulog Angeljka, poklonio je Dr. M. Drinković 24 K. — Uprava „Ub. Doma“ velenuč. gospodinu najsmjernije zahvaljuje.

Štrajk. Doznajemo, da je od ponedjeljka započeo štrajk prodavačica kalenog materijala u Dragi, a to radi nizkih cena. Nalazimo, da je pravedito, da se svakom radniku pristojno nagradi rad, tim više, ako njegovi zahtjevi nisu pretjerani.

Pokrajinske vesti.

Utvaraši i talijanski u Ninu. Ovo dana u ninskoj občini zahvalilo se je na časti nekolicak obćinskih viećnika. Ovo je jedna od obćinskih komedija, koje prave pristaše Utvare i don Nike Sirotkovića, e da bi kakogod ponovno izazvali smutnju u toj občini. Uzprkos podpori, koju su Utvaraši u Ninu imali od zem. odbora, ipak je pravaška sviest već od mnogo godina neprestance u toj občini pobjedjivala. Sada su se oni viećnici odrekli, a glasa se, da će zem. odbor odmah razpuštiti občinu, postaviti komesara i provesti nove izbore. Namjera je Utvaraša jasna: hoće da biedni narod ninske občine na svaki način muče, ne bi li mu borba dozlogrdila, a uz to hoće da mu napri trošak komesara i dvostrukih izbora. — Istodobno glašilo zadarske občine „li Dalmata“, pišući o tome, odaje svoje veselje radi ovog događaja, jer se istim malobrojnim i nemoćnim njegovim pristašama u občini ninskoj nadaje prilika, da se proti pravašima slože sa Utvarašima i tako za svoju pomoć dobiju... nagradu. Bili će liepa to sloga: Utvaraši i talijanaši! Našla veća zakrpu. Ovo će biti još jedan prilog „poštenog“ borbi onih, koji u ime liberalizma i sa vragom pakiraju, samo da je proti pravašima, Hrvatima.

Izpitni osposobljenja. Na 31. svibnja srušili su izpitni osposobljenja proljetnoga roka ove godine za obće pučke i za građanske škole pred izpitnim povjerenstvom u Dubrovniku. — Bili su osposobljeni s odlikom za obće pučke škole: Kovacević Petar i Melada-Vukelić Magda; a osposobljeni su: Bete Katica, Beter-Vijetić Marija, Ivanković Ivanka, Kubeš-Tičinović Slavka, Kuničić Zlatka, Jasztović-Grbić Ester, Lučić-Rocchi Anka, Medo Anka, Nikić Frano, Prodan Iv, Rako Dragutin, Scarpa Katica i Stolić Katica. Jedna se je kandidatica povukla prije ustmenih izpita. — Od kandidata za građanske škole je osposobljen za poučavanje nauka iz matematično-tehničke skupine Mlinarić Nikola, dok su kandidatica i drugi kandidati odustali od izpita.

O natječaju šumskih povjerenika. Pišu nam iz Supetra: U br. 42 „Obj. Dalm.“ je natječaj na pet mjesta kotarskih šumskih tehnika (povjerenika) i to za Imotski, Knin, Šibenik, Hvar i Metković; ne malo se čudimo, da nije raspisano i ovo naše prazno mjesto. Ta od blaženog vladinog ekonomskog pridružnica ne vidimo čudesa ni u šumarstvu, izim bezrazložnog povećanja osoblja. Pitamo mi, zašto su ta nova mjesta ustrojena i zašto u proračunu figuriraju, kad je ovo druga godina, da se ne popunjavaju? Ili je to samo prašina u oči, da se javnost zaslepi? Ne znamo pako zašto putni paušal za kotar Supetar, od 1000 kruna god. ide šumskom povjereniku u Splitu, kad ga i onako riedko ili nikada ne vidimo? Do koga je nek providi, te nikada mjesta ili popuniti ili ukinuti. A mi bi svjetovali šumskog nadzornika Teppera, da se odnose svote dadu za posumljenje, jer sa 40.000 kruna za posumljenje cijele pokrajine, ne ozeleniš našu krši. — U istinu po ovogodišnjem predračunu vidimo koliko stoji na srcu vladi napredak i odgoj šuma.

„Pavlinović“ hrv. katol. akadem. prosvjet. društvo u Splitu, predviđuje prigodom desete obljetnice posvete hrvat. mladeži prevs. Srcu Isusovu danas svečanu zabavu u starim prostorijama „Zvonimira“.

Iz hrv. sokolske župe „Ban Paliža“. Dne 3. srpnja o. g. priredjuje Hrvat. sokolska župa „Ban Paliža“ u Zadru svoj prvi župski slet u Filip-Jakovu. Kako je slet spojen sa župskim natjecanjem, velik je interes među izvršujućim članovima i ostalim braćim župe. Pripreme za izlet već su u punom jeku, te su u zadnjoj odborskoj sjednici župe, obdržavano dne 1. t. m. porazdijeljene razne funkcije na pojedine odobre tako, da je nade, da će ovaj prvi pokrajinski župski slet izpadati na sveobće zadovoljstvo. Kako čujemo, biti će odaziv drugih hrvatskih župa iz pokrajine i banovine prihvan, a preporučamo i našem občinstvu, da što brojnije pohiti i ukrasi slavu svoje braće.

Iskrena kolegijalna rieč.

Prigodom budućeg sastanka privatnih činovnika u Spljetu, želim da upravnim svim kolegama iskrenu rieč, gojeću čvrstu nadu, da ču bar donekle koristiti već začetoj stvari privatnih činovnika. Začetnicima organizacije pak na srce stavljamo, da oduševljeno, složno i uztrajno uzrade da ista bude odgovarala cilju, a ne da kao na žalost i druge organizacije u ovoj našoj zapuštenoj pokrajini tek životare ili obstoje samo na papiru. Sloza, uztrajnost i oduševljenje to je temelj naše organizacije. Organizacija, ta velika ideja, koja je već zahvatila velik dio ljudskog roda, jer je potrebna, jer je jaka obrana i prikladno sredstvo proti izrabljivanju i čvrsta poluga za obstanak, preporod i napredak čovječanstva, ovdje je kod nas slabo sihućena. Zamjerimo je pak to najviše, da dok si prosto radništvo počima već dostatno polnati ideju udruživanja, nitko se od nas „inteligentnih činovnika“, tako se barem rado nazivjemo, nije do jučer potarao, da započne raditi i propagirati oko toga! Ta za Boga gdje smo go kolege, ima nas ovdje osobito tako velik broj, a pribrojništvo i ovdje je još više; podupirimo zato srčano rad promicatelja, jer udruženi sačinjavat ćemo jaku cjelinu, koja je kadra da sanira, rieši naša socijalna pitanja. Kruto se vara tko od nas misli, da mu je dobro ovako, da mu dalje ne treba ići! U organizaciji našoj je jedini spas, i tek kad nju stvorimo bit ćemo kadri, da maknemo zamrlo pitanje naših čin. penzija, pitanje poboljšanja naših uvjeta, plata, ozara, nedjeljnog počinka, godišnjih dopusta i naše pragmatike! Tada ćemo tekar biti kadri, da si uzajamno pazimo i branimo naše zajedničke interese i one pojedinačne, provodjuću tako u djelu ono „jedan za sve a svi za jednoga“ i moći ćemo bez straha da poručimo raznoj gg. poslodavcima, neka malo obrnirije postupaju sa predredjenim činovnicima! Tada ćemo pako biti sposobni, da si medjusobno stručno izobražavamo i podmladak si odgajamo sa našom vlastitom snagom i voljom, jer i onako trje škole nemamo, buduć iz jedne tako nazvane trgovačke škole u Spljetu izlaze, mora se na žalost opaziti, sve sami analfabeti, te kada dodju u kavku trje pisarnu ne znaju se nit maknuti kao da su iz oblaka pali!

Skraini je čas, da se prenemog go kolege; pokrajina napreduje, trgovina se širi, naš broj danonice raste. Chi ha tempo non aspetti tempo! kaže nar. talj. poslovica, a bozjan je podpuno opravdana, da će nas vrijeme zateći nepripravima; nahrupiti će iznebuha tudji element, o c et Bosna, pa ćemo onda morati na svom rodjenom pragu skapavati od gladi i gledati naše zapostavljanje pred došljacima, gledati tužnim srcem, kako nam tudjin sva bolja mjesta u trgovini zaprema. To nam se i sada već na žalost događa, a tko je slep nek otvori oči!

Na oprez, drugovi! pazimo što nam se u kući događa, skupljamo se i savjetujemo se, učimo se od tudjina znanju, radu, energiji; ugledajmo se u organizirane kolege te započimo već jednom. Hora je! — Jedan komptorista.

Književnost i prosvjeta.

Rodilo se novo napredno diete u Spljetu.* Zar hrvatska „naprednjačko-slobodnina“ štampa imade dandas pred očima plemenitu svrhu? Sve protivno: ona je sinonim izkverjenja, a nipošto dobrog apostolata, koji u vjerskom toli u narodnom pogledu. Da razvije slobodno svoj protivjerski i protunarodni let, ne silidi se kupati u Stisku slobodne misli, racionalizma, trujući tako socijalni sok i čudoredno čustvo našeg još dječivanskog puka i neiskusne mladeži.

Eto van naprednog tjednika, pod naslovom: „Novo Vrieme“, „Sloboda“ od 20. travnja br. 44 navijestala ga ovako: „Novo Vrieme“ baviti će se i pitanjima vjerskima — uz sudjelovanje „našeg naprednog učitelstva“. Tko će se dakle, tute baviti „i u vjerskim pitanjima“ između ostalih, i na prednom učitelstvu. No gdje su kod naprednog učitelstva ozbiljni teološko-filozofsko-historično-eksegetični pripravnici nauči, da se može dostojno i sa poznavanjem predmeta baviti vjerskim pitanjima? Što nova imadu da donesu ti napredni mudraci pokolenju vjernika svih vremena, teolozima svih vjeka, učeoć crkvi, papi, čuvaju objave? Takav pretečni navještaj u „Slobodi“, već je po sebi uvreda za crkvu, za svećenstvo: uvreda je također za vjeru našeg hrvatskog naroda, kad ju se izlaze na milost i nemilost onih individua, koji bi, kako kaže Kvintilijan, morali se starati jedino za zdravu obuku i moralni odgoj mladeži. (Instit. 7.) Ne govorim ovdje o velikoj većini učitelja, koji su na ovom mjestu, dostojni svake pohvalje: govorim o naprednim, slobodnima, što spominje „Sloboda“. Ovi za stalno nemaju misli, da se bace u žurnalistički vrtlog, oprečan religiji, s kojim se ciepuju narodne site.

Čujte i ovu: „Novo Vrieme“, imade, kako je izričito naglasio „Pokret“ od 22. travnja, još drugu zadaću: „rušenje klerikalizma“. Nezavisni, koji još isti „Pokret“, i slobodnima elementi grada Spljeta pokreću novi list. Ima odlične pedagoge i političare za suradnike, „Novo Vrieme“ dakle nastaviće će još bolje misliju „Pokreta“, „Slobode“ i drugih hrvat. naprednjačkih novina, kojom nastoje trovati i kvartiri naš dobri puk, ponizivati se na nedostojnu rabotu, što ju vrše, kad fotografiraju bezvjerstvo i socijalne mane, i kad im hvatlospje pjevaju, poput Seneka, poznatog Popeja. A nije se tomu zdaju. Sve su ekscentričnosti dopuštene naprednjačkom novinstvu: Klevete proti svećeničkoj časti, uvrede vjeri i moralnom čustvu, otmaganje tudjega, građanske borbe; a ovim će se zapletajima baviti također novi tjednik, zakonito čedo „Pokreta“ i „Slobode“. Na žalost ovako se kod bezbožnog svijeta izvrću svrhe Božje Providnosti i svrhe naše hrvatske narodnosti: ovako se truju pameti, atrofizuje duh, izobiljuće srce: ovako se kvari mladež.

Pitam: što su dobra učinili za hrvatski narod roditelji i svojta „Novog vremena“, naime: „Sloboda“, „Pokret“, „Obzor“, „Novi List“, „Crvena Hrvatska“ i ostali hrv. nadpisci, koji su uztrajni jedini u misliju izkvarivanja religioznog, moralnog i narodnog čustva? Kakovo pokoleenje odgajaju ili listovi svojim otrovnim člancima, u kojima se slavi i veliča najviše protuvjersko i nemoralnost? Oni nastoje, da svojim prosvjetnim iluzijama, zaofjevajući ih sa providnim urešenim svojih hitrovljivih strasti, a podpomognuti od nesretnih prilika današnjih vremena, — u kojima se je svet odrekao „dijepog stila“, a „zabacio logiku“, — hoće da opravdaju svaki napadaj na vjeru, svaku uvredu proti moralu, svaku apoteozu izkverarenosti, ne mareći da time zadavaju istoodobno teške udarce jedinstvu i slobodi svoj naroda. Ne vidite li slikanja njihovog pera? Nisu ni duhovita, ni zanimiva, ni logična, ni jasna, ni istinita. Ništa zato. Njihovu prostačku prozu ipak rado laka luhomomo obinstvo, koje, jer ne može da probavi u želudcu krepke hrane, izgubilo je pojam liepoga, dobrog poštenja.

„Novo Vrieme“ obećaje dakle po ustima svoje majke „Slobode“, da će se baviti ljvierskim pitanjima, a po ustima ota „Pokreta“, da će rušiti klerikalizam. Dostojno čedo još dostojnijih roditelja.

Medjutim, nemojmo se obsnjejavati. Novi tjednik baš za to biti će rado čitan od naših šarenjačkih antikerikalaca. Uvesti će ga za sigurno u društvo, u kafane, u obitelji. Biti će svuda dobro primljen. Podpomognuti će ga, dakako svojim novcem, i... neki nauivni, te bozajivji katečeti. Mislite li možda, da se ne će ovo dogoditi? Danas su takova vremena, da se može opetovati što je pisao Seneka (Ep. 7): „Kajiga se šta požudno, jer se u njoj uznosi nemorat: ako dignete iz nje što je proti ču dorednosti, neće biti više ni knjige, ni čitatelja“. — Danas možemo biti uvjereni na svoje oči o istinitosti ovih rieči latinskog pjesnika Ovidija: „Ona knjiga, onaj list ima nesreću, da je pristojan, religiozan, moratan“: Ille locus casti damna pudoris habet. — Danas smo toliko osvjedočeni o pomankanju čedine i poštenosti u spisima, da možemo prigovarati i istim dušama, kao Mareijal Katonu: Cur in locum hujus lecturae, Cato severe, venisti? — Danas smo svjedoci još gore dekadencije naše štampe, nego što se opazilo u doba razpadanja rimskoga Carstva, a možda i ni njesmo daleko od kobne katastrofe, kad vidimo gdje širi današnja žurnalistička škola poduke skepticiizma, nemoralta. U poganskim knjigama bijahu kadkad izvrgnuta porugi bajkovita božanstva, a pohvaljeni tupeži, budnici, varalice, no moderne naprednjačke novine rde i vuče po bitu sve što je najuzvišenijega u pravoj vjeri, po čam od zadnjega svećenika do vjetrovog glavara crkve, te sakramenta, pa i isto božanstvo, dočim uzvisuju poznate političke uskoke i protuvjerce a la Hinkovci i njemu slične.

Danas se pjeska jedino borbi proti Bogu, crkvi, svećenstvu i proti zaslužnim rodoljubima. Ovakova degenerirana žurnalistička umjetnost odgaja u obitelji naših gradova, varoši i sela, veliku čudu skeptične šarenjačke čeljadi. Čak se promisli, da moderne novine vječnu jedino ono, što je bilo dopušteno u gadnom carskom dvoru Helioagabala i Tiberija, što ne skrine od užasa? Na očigled takvog prizora, baš spontano dolaze u pamet rieči Jakova Leopardi-a, i ako skeptičnog pjesnika:

* Primamo od učenog i uglednog svećenika. O paz. uredništva.

„Volgiti indietro e guarda, o patria mia,
„Quella schiera infinita di mortali,
„Volgiti e ti vergogna e ti risenti
„E ti punga una volta
„Pensier degli avi nostri e dei nipoti“.

Program dakle „Novog Vremena“, ovog čeda što se rodilo iz utrobe „Slobode“, sigurno je protuvjerski i protunarodni: kadar da odgoji ljude jedino po uzoru Casanova i Cagliostro, a žene po modernom figurinu. Naprednom pak učitelstvu moglo bi se reći: Attende tibiet doctrinae.

Naše brzojavke.

Izbori u makarskom Primorju.

Gradac, 8. lipnja. — Izbiri urečeni za 6., 7., 8., 9., i 10., produženi su do trinaestog o. m. Borba je žestoka. Koliko se može predviditi, pravaška pobjeda je sigurna.

Dalmacija proti vinskome nametu.

Beč, 8. lipnja. — U sjednici proračunskog odbora držao je zastupnik Vuković govor proti zakonskoj osnovi o novom nametu na vino. U ime ciele Dalmacije odbio je tu zak. osnovu, koja, kad bi bila prihvaćena, značila bi još jedan novi težki udarac po naše vinogradare. U svom govoru iznio je sve zle strane zak. osnove, osobito u koliko se ona odnosi na Dalmaciju. Tekom njegovog govora upao mu je u rieč ministar trgovine Bilinski te rekao, da Dalmatinci ne pročitaaše dobro zak. osnovu o nametu na vino, koja da nikako nije proti njima naparena.

Skupština sv. Ćirila i Metoda.

Opatija, 8. lipnja. — Nedjeljna glavna skupština družbe sv. Ćirila i Metoda u Cresu izpala je vanredno i neočekivano krasno. Sva sila naroda nagrnula iz okolice, a iz vana bilo preko 1500 učesnika. Uzprkos prijetnjama talijanska se niti ne pojavise. Sve prošlo u najljepšem redu i oduševljenju. — Ravnateljstvo.

Trst, 8. lipnja. — Ovdješnji „Il Piccolo“ ponovno silno se obara na skupštinu družbe. No i ovog puta ne može da zanieče veliko sudjelovanje naroda te veli, da je bilo iz vana 1000 učesnika.

O talijanskom sveučilištu.

Beč, 8. lipnja. — Ministar predsjednik Bienerth izjavio je talijanskim zastupnicima dru. Conciju i dru Bugatto, da vlada podnipošto ne može pristati na to, da talijanski pravni fakultet bude ustrojen u Trstu. To je na Talijane porazno djelovalo te se oni odmah sastadoše na vijećanje. Sjednica je bila burna te se je na istoj zaključilo, vladi ne glasovati proračun kao uztek tome, što im ne daje u Trstu sveučilište. Izgleda, da će talijanski djaci opet uprličiti čitav niz demonstracija na raznim austrijskim univerzama.

Oprovrnguto Justhovo samoubojstvo.

Budimpešta, 8. lipnja. — Neke novine donieše senzacionalnu vjest, da je predsjednik jednog krila neodvisnjaka, Julije pl. Justh, počinio na sebi samoubojstvo, i to radi po njega slabo izpalih izbora. Medjutim Justhov zet najodlučnije oprovrngava tu vjest i označuje ju kao prostu izmišljotinu.

Justhovci ne će obstruirati.

Budimpešta, 8. lipnja. — Uzprkos svih prijetnja, da će onemogućiti rad sabora, Justhovci ipak zaključieše, da ne će obstruirati. To se tumači tim, što su Justhovci moralno utučeni radi izbornog poraza. Ovaj se zaključak dovodi u savezu i s tim, da ne će po svojoj prilici uspijeti namjera, da se Kossuthovci i Justhovci ponovno fuzioniraju.

Avladičar Zeppelin.

Beč, 8. lipnja. — Zrakoplovac Zeppelin imao je doći amo, da priredi nekoliko lietova sa svojim zrakoplovom. Naknadno se javlja, da Zeppelin u Beč doći ne će.

Nemiri u Turskoj.

Solon, 8. lipnja. — Pravoslavni arhimandrita Aleksandar iz Gavgela predan je ratnom sudu. Otužen je, da je narod na bunu podjario. Ovaj događaj silno se je domio narodu, u kojem je arhimandrita Aleksandar bio popularan.

Bojlot Grka u Maloj Aziji.

Carigard, 8. lipnja. — Kao odjek kretskih događaja i kao odmazdu najviše Turci u Maloj Aziji na široko zasnovani bojlot proti Grcima, i to u svim područjima. Ima bozjani, da bi moglo doći i do ozbiljnih napadaja na malazijske Grke, koji su već zatražili zaštitu vlasti.

Priposlano.

Ugledno uredništvo „Hrvatske Rieči“ u Šibeniku.

Glasilo za interese, siplje bez prestanka proti nemu laži i klevete. Poslao sam mu izpravak, koji molim, da objelodani u „Hrvatska Rieč“, e da pravaški čitaoci prosude kakovim se sredstvima služe šarenjaci sa don Jurem Blankinom na čelu. U god. im onakove klevete i laži!

Priposlani izpravak glasi dostovce: Ugledno uredništvo „Narodnog Lista“ u Zadru.

Odnosno članku: „Razvitak odnošanja u občini Makarskoj primorskoj“, objelodanjenom u br. 44. „Narodnog Lista“ od 1. lipnja 1910., pozivam Vas, da na temelju § 19. t. g. u prvom broju Vašega lista uvrstite slijedeći izpravak: Nije istina što se tu vjest; god. 1905. občinski su izbori bili provedeni jednodušno na programu hrvatske stranke; istina je naprotiv, da su bili provedeni u pravaškom smislu. Dokaz većina pravaša u vieću.

Nije istina, ciele izborni posao vodio je Klarić; već je istina, da sam svaku rado znanjen člana Ribičića i ostalih članova izbornog odbora.

Nije istina, da je vjerolomstvo bilo učinjeno, već je istina, da sam se primio načelnikstva na velike muke i proti svojoj volji, a na velike molbe Ribičića, Mihetića, Antičića i ostalih članova. Nije istina da je načelnik odmah s počelka stao pokazivat samovolju i zapuštao mnoge stvari, istina je nasuprot, da kroz prve dvie godine sa načelnikom su složno radila viedna upravitelja, kako to svjedoče pouzdanice pismene i usmene u vieću višekrat iznešene.

Nije istina, da se je krivjom načelnika zanemario 1906. nabava žita prosta od carine; već je istina, da one godine radi obilna roda u Ugarskoj nije konvenovalo nabavljati inozemski proizvod.

Nije istina, da se načelnik nije obzirao na zaključke vieća i priekre potrebe pučanstva, a štipendije dieilo po miloj volji; istina je naprotiv, da su se štipendije dieile prama pravomocnim zaključcima občinskoga vieća.

Nije istina, da je načelnik spise i predlog Mihotića bacio u koš, a molbu za štipendij ne iznio pred vieće, već je istina, da se ona molba sa prenatragnom dnevnog reda u prošloj sjednici nije mogla izneti.

Nije istina, da se nije izposlovalo da vlada dodje u pomoć i susret siromašnom narodu; već je istina, da je načelnik višekrat osobno, usmeno i pismeno to tražio kod nadležnih vlasti za sve odlomke bez razlike.

Nije istina, da se izborne imenice nisu uredile, već je istina, da se one po zakonskim propisima vazda uređuju.

Nije istina, da se občinski putevi zanemariše krivjom načelnika, već je istina, da je načelnik svim silama nastojao oko njihova uređenja.

Nije istina, da je zapuštena znamenita gradnja puta preko Ostroča, već je istina, da je načelnik mnogo puta usmeno i pismeno tražio vladinu pripomoć za taj put.

Makarska, 4. lipnja 1910.

Mate Klarić.

Br. 1988.

Oglas za pučke učitelje.

Usled jednoglasnog zaključka občinskog vieća od 1. lipnja t. g. obznajuje se pučko učitelstvo, da će učitelj sela Rupa i Sankovića primati godišnju nagradu od K 200 iz ove občinske blagajne i to u polugodišnjim obrocim.

Kod jedne i druge učione učitelj ima stan u naravi. Rupe je napućeno selo, u kojemu ima 2 dućana, 2 mesarnice i zdrava pitka voda. Sielo je župnika i oružništva. Sankoviće je u neposrednoj blizini Skradina, ima krasnu novu učionsku zgradu, koja je u sredini sela i zdravu pitku vodu.

Občinsko upraviteljstvo.

Skradin, 7. lipnja 1910.
Načelnik Mudražija. Prisjednik Stj. Kristić.

Javna zahvala.

Rodbini, znancem, prijateljima, upravi „Rogozničkog skupa“ i svima koji nas se prigodom smrti našega ljubljenoga

Josipa Lušića

na koji god način sjetile i izkazivanim sačuećem nastojaze umanjiti ljutu našu bol, budi ovim izražena naša najdublja zahvalnost. Razcviljena obitelj.

Razne viesti.

Aviatički meeting. U nedjelju je počeo u Budimpešti aviatički meeting. Nečekivano mnogo gledalaca bijaše prisutno. Prodalo se do 100.000 karata. Među prisutnima bijaše nadvojvoda Josip sa suprugom, knez Oto Windichgrätz, ministar predsjednik grof Dragutin Khuen-Hedervary, ministar nastave grof Ivan Zichy, vojno zborni zapovjednik podmaršal Schreiber i mnogo drugih. Izvedeno je više liepih uzleta. Najliepi pogled bijaše kad se je na večer sedam aeroplana podigli najjednom u vis, i zajedno u zraku manevriralo. 7. 10. i 13. ploviti će iz Budimpešte u Raab. Dvije nezgode su se dogodile, Jaris i Latham srušile se, strojevi su polupani, njima se nije ništa dogodilo.

Trovateljska afera u Petrogradu. Opet je zainteresovala svijet jedna senzacionalna trovateljska afera iz aristokratskih krugova. Grof O' Brien de Lacy dao je otrovati svoga šurjaka grofa Buturlina, mladog ruskog poručnika, sina milijunara, da se domogne njegovih novaca. Kod tog zločina pomogao mu je dr. Pančenko, liečnik vrlo nesavjestan, alkoholičar, koji se dao podmititi za pol milijuna rubalja. Mladi grof je umro. Oni htjedoše da otruju i oca, starog generala grofa Buturlina, ali im nije uspjelo. Obijeha su uhapšeni i taje krivnju.

Smaknuće vojnika. U Francuzkoj umorio je na zvijski način vojnik Michel udovica Gouin, i osuđen je na smrt. On je zamolio milost ali ta mu nije podieljena. I vojnici je guverner odredio smaknuće Michelovo za subotu dne 4. o. mj. u jutro u vojarni Tourelles u Parizu. Citava 8. pješacka pukovnija, kojoj je osuđenik pripadao, morala je tomu smaknuću prisustvovati.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

10 kruna dnevno!

može svatko na lakhi način zaslužiti. Šaljite Vašu adresu s poštanskom dopisnicom na firmu: Jak. König Beč, VII/3. Poštanski ured 63.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podupuno prema zahtjevu uređio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izraduju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u potpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

Sa veleštovanjem

Poznata peštanska banka traži u svim mjestim marljive

Agente i zastupnike

za prodaju dozvoljenih srećaka i papira trajne vrijednosti. Taj posao pruža veliku zaslugu, vremenom i stalnu plaću! Ponude imadu se slati na: Effektenbank Budapest, V. - - - Honvéd u. 4. - - -

5500
vjerodostojno popraćene svjedoče lječnika i privatnika dokazuju da

Kaiserovi prsni karameli

(su tri jela)

Kašalj

nahladu, hunjavicu, katar i grčeviti kašalj najbolje odstranjuju.
Jedan omot 20 i 40 filira.
Jedna kutija 60 filira.
Na prodaju drži:
Carlo Ruggeri, Vinko Vucić drogerija u Šibeniku.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Liječničko-Zubarski Ambulatorijum

Dr. P. MATIĆ — Spjjet
Liječnik za usta i zube
Vadjenje zubi bez boli pomoću lokalne anestezije. Zaličevanje porcelanom i „Astralom“ sa idealnim efektom, zlatom, srebrom itd. Umjetni zubi na kaučuku. Rabote u zlatu: „Brücken“, „Kronen“, „Stiftzähne“ po najnovijem sistemu.

2-10 BOTIČEVA ulica, kuća KATALINIĆ kod perivoja.

Zahtjevajte cijenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 kg. uz cieniu od 5 K napried. Mlade životinje 150 K.

Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od svieće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Ciena počam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

Dionička glavnica - - - - K 1,000.000
Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.
CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - - prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednime. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Najbolji namještaji snage

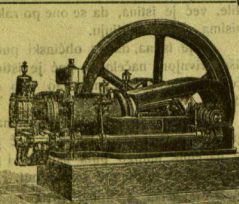
kao što:
motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrašvi plina (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izključivo glavno predstavništvo, latio valja upravitli sve upite:
Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.
Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahijevajle cijenik bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, urešna, za šetnju, kazalšte i plesove. Osim toga: zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa

strojem „UNIVERSAL“
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
1. IX. Glavna ulica.

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplačivanje. Osjeganje proti gubitku kod zdriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Centrala: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ureš.
Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocaokline, staklarije, svjetiljke itd.
Velike količice naročitih tvari u ocaokline, porculani.
Ciene umjerene koje se ne boje utakmice.
Na zahtjev šalju se cieni badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.
Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.

Pozor!

Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cieni i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeza, brašna najglasovitijih mlinoava, te krumpira, za lja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrdka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkot rgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patriotična je duž...st svakog našeg trgovca.

Cienike i uzorke šalje se badava na zahtiev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:
S. H. Škeri, Trst.
19. II. 10.